

Hōtaka 15 – Te Rerehāngū 5

Inā te rerehua o tēnei reo tuku iho o tātou hei whakaata i ngā āhuatanga katoa o tō tātou ao. Kikī ana tō tātou reo i te kupu whakarite. Ki te rukuhia e tātou aua kupu, ka kitea atu te rētōtanga o tā te Māori titiro ki tōna ao. Kua ruku tonu tātou ki roto i te puna o te tohutohu, ā, ko ngā momo kupu ka whakamahia e tātou, ko te tūmahi hāngū.

He maha ngā momo tohutohu ki te reo Māori. Tirohia ēnei taurira:

1. **E** noho! **E** tū! **E** heke!
2. **Kia** kaha! **Kia** māia! **Kia** manawanui!
3. **Kaua** e pērā. **Kaua** e titiro. **Kaua** e ūmere.
4. **Kāti** te rūkahu. **Kāti** te whakahihī.
5. **Tirohia** tō pepa. **Pānuihia** tō pukapuka. **Tuhia** te whakautu.
6. **Me** kaha ake tō reo. **Me** whakarongo koe.

E...	Kia...
Kaua...	Kāti...
Tirohia...	Me...

Mehemea e hiahia ana koe ki te whakamahi i te tūmahi hāngū hei tohutohu, ko taua tūmahi hāngū te kupu tuatahi i roto i te rerenga.

- **Kōrerotia** te pepeha o tō rohe.
- **Whakawhānuitia** aua kōrero.

Kāore he pūmua (i/ki) i mua i te aronga.

- Tikina i te miraka. ✗
- **Tikina** te miraka. ✓

Kaua e wareware, mehemea ko te kupu 'Me' te kupu tuatahi o te rerenga tohutohu, ā, he hāngū te wairua o te rerenga, kaua e tāpiri i te whiore hāngū ki te tūmahi.

- Me whakapaitia e koe tō rūma. ✗
- **Me whakapai** e koe tō rūma. ✓

Ko te tikanga kāore e whai whiore hāngū ngā kupu kei raro iho nei:

- **Waiho / Homai / Hoatu**

Hei mahi

I runga i ngā whakamārama o runga ake nei, whakatikahia ngā hapa kei raro iho nei:

1. Me pānuitia e koutou i ā koutou pukapuka.
2. Me waihotia ngā pēke ki te kīhini.
3. Haria i ā koutou pēke ki roto i te wharenuī.
4. Whai te huarahi matua ki Tāmaki.
5. Hoaturia tēnei ki tō whaea.

Whakautu:

1. Me pānui e koutou ā koutou pukapuka.
2. Me waiho ngā pēke ki te kīhini. / Waiho ngā pēke ki te kīhini.
3. Haria ā koutou pēke ki roto i te wharenuī.
4. Whāia te huarahi matua ki Tāmaki.
5. Hoatu tēnei ki tō whaea.